

EMMASTE PÕHIKOOLI KUNSTIÕPETUSE AINEKAVA 5. KLASSILE

1. 5. klassi kunstõpetuses taotletakse, et õpilane

- tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab
- kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne)
- analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes
- mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust
- mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust
- leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid
- märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas. Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas.

2. Tundide arv: 1 tund nädalas, kokku 35 tundi aastas.

3. Kasutatav õppekirjandus:

Õppematerjale õpilastele kasutamiseks

Indrek Raudsepp „Joonistan inimest“, ILO 2006, lk 27.

Gabral, Hans (2004) Kunst IV – VI klassile. Tallinn: Koolibri.

Laanemäe, K., Lüsi, A., Purre, A., Tšekulajeva, J. (2011) Tähelepanu! Valmis olla! KUNST! 16 kunstiprojekti. Õpilaseraamat. Tallinn: MTÜ Loovalt tulevikku.

Tundide ettevalmistamiseks, illustreerivate näidete leidmiseks:

Kunstikeskuse [e-õppematerjalid](#) (registreeri kasutajaks)

[Kumu Kunstimuuseumi digikogu](#) (registreeri kasutajaks)

Google Art Project www.googleartproject.com Kvaliteetsed reproduktsioonid ja kunstimuuseumide virtuaaltuurid.

Laanemäe, K., Lüsi, A., Purre, A., Tšekulajeva, J. (2011) Tähelepanu! Valmis olla! KUNST! Õpetajaraamat. Tallinn: MTÜ Loovalt Tulevikku.

Rehepapp, M. 2012. Disainispikker. Tööraamat õpetajale disaini õpetamiseks. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia.

4. TEEMAD

4.1. JOONE ISELOOM. ABSTRAKTNE KUNST KUI MUUSIKA. MUUSIKAPALA INTERPRETEERIMINE. (3 tundi)

Tegevus: harjutustööd joonega(tõusev, langev, hoogne, kindel ... joon. Algul katsetame pliiatsiga, hiljem pintsliga suuremal paberilehel, erineva tugevuse ja värvihulgaga, joontevahelised alad täita värviga;joontele anda nimed(eputav, kartlik, alandlik jne); kunstniku stiil(iseloom)

Õpitulemused: õpilane

- kavandab ja kujundab
- eksperimenteerib kujutamise reeglitega

- mõistab, mis on värvide kogumõju, värvikompositsioon ja värvikooskõla
- oskab valida iseloomulikke sõnu seostatuna joontega
- olulisi ja iseloomulikke tunnuseid esitada sõnade ja joontega
- oskab kirjeldada eseme, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse tundeid sõnas ja joontena; enda initsiaali paigutame alla nurka, et töö oleks õiget pidi vaadeldav
- saab arusaadavamaks abstraktse kunst mõiste
- teab, mis on initsiaal.

4.2. „(RAHVA)PILLIMEES LAULAB HIIUMAAL”. Laulupidude traditsioon, rahvalaulud, rahvapillid, rahvariided, tähtpäevad.

Ülesanne: on kavandada laulev pillimees emotsionaalselt ja liikuvalt esiplaanil ja tagaplaanil (kauguses) Hiiumaale iseloomulikud hooned ja muud elemendid.

Õpitulemused: õpilane

- oskab kujutada Hiiumaale iseloomulikku
- kujutab liikuvat inimest
- teab ja oskab kujutada rahvapille, rahvariideid ja muud rahvakunstile iseloomulikku.

4.3. ELAVAD VAIMUD (varjud). (3 tundi); joonistamine natuurist.

Tegevus: kaaslaste visandamine erinevates poosides ja nendele panna meeleolu iseloomustav pealkiri; muuta visanditel kujutatud varjuks ja moodustada nendest ühistöö.

Õpitulemused: õpilane

- väljendab emotsiooni poosiga
- katsetab erinevaid kunstitehnikaid
- eksperimenteerib kujutamise reeglitega
- tutvub inimkeha proportsioonidega
- saab rühmatöö kogemuse.

4.4. Teema: SÜGISVÄRVID. Materjalitrükk. (Vivaldi aastaegade interpreteerimine; vaatame realistlikke, impressionistlikke või fovistlikke maastikke). (3.tundi)

Tegevus: kasutades sügislehti šabloonina kompositsiooni loomine; kompositsiooni meeleolu loomisel kasutada erinevast materjalist templeid.

Õpitulemused: õpilane

- katsetab erinevaid kunstitehnikaid
- leiab eeskju erinevatest kunstitöödest
- arendab analüüsioskust
- kujutab ja kujundab vaatluse ja ideede põhjal
- mõistab, mis on värvide kogumõju, värvikompositsioon ja värvide kooskõla
- arendab loodusvaatluse ja märkamise võimet
- märkab erinevaid pinnavorme nii looduses, kui maalidel.

4.5. ILLUSIOON: VÕIMATUD KUJUNDID KUNSTIS. (3 tundi)

Tegevus: tutvume optiliste illusioonidega vaadates internetist või raamatutest M.C. Escheri jt op-kunstnike töid; õpetaja prinditud (A4 lehtedele) võimatuid kujundeid täiendada, nii et lisatu muutuks kujundi lahutamatuks osaks, ka värvida.

Õpitulemused: õpilane

- arendab analüüsioskust
- eksperimenteerib kujutamise reeglitega
- puutub kokku geomeetriliste kujunditega

- leiab kokkupuutepunkte muusikaga; Muusikas on tunnustatud M.C.Escheri kunsti sarnasust J.S. Bachi loominguga. Kaasaegne muusika: [Joy Electric albumis "My Grandfather, the Cubist" \(2008\)](#), ["Draw For Me MC Escher", video \(4' 12"\)](#)

4.6. AKSONOMEETRIA VISAND; ESKIISLIK JOONIS. ARHITEKTUURSE KOMPOSITSIOONI JOONISTAMINE ESKIISLIKULT. (loss, kindlus, peegeldus vees, esiplaan, tagaplaan. Soojad, külmad toonid. Suuruste vähenemine silmapiiri suunas). **ARHITEKT** (maastikuarhitekt, sisearhitekt). Segatehnika.

Tegevus: Õpilane visandab eskiislikult kompositsiooni väikesel formaadil ja teostab töö A-3 paberil segatehnikas, kasutades lõikeid ajakirjadest, printimist, maali- ja graafikavahendeid.

Tööle eelnevad harjutustööd perspektiivist ja peegeldusest.

Õpitulemused: õpilane

- visandab
- leiab õiged proportsioonid, geomeetrilise objekti külgede suunad ja paigutuse
- teab kasutatavaid geomeetrilisi kujundeid
- arendab fantaasiat
- on arhitekti rollis
- püüab näha varje ja peegeldust vees
- leiab infot erinevatest allikatest
- püüab kujutada kolmemõõtmeliselt.

4.7. GRAAFILINE DISAINER. Piltkiri, viidad, reklaam „**ÕINE (suur)LINN**”

Tegevus: Luuakse linn., kus hoonetel on oma funktsioon. Kehastatakse disaineriteks. Arvestades, millise funktsiooni igäiks oma hoonekompleksile määras, lisame logod, reklaamid, helendavad neonkirjad, hoiatavad või seletavad viidad jm seintele ja postidele.

Õpitulemused: õpilane

- kavandab ja kujundab
- arendab analüüsioskust
- väljendab mõtteid ja ideid visuaalsete vahenditega
- jälgib õigekirja reklaamitekstidel ja siltidel
- kujuneb positiivne hoiak disaineri elukutsesse.

4.8. ÖKODISAIN. Esemel ajalugu. (4 tundi)

Tegevus: Jagame klassi sõprusgruppide järgi rühmadeks. Iga rühm valib ühe igapäevase objekti (vihmavari, telefon, jalgratas, fotoaparaat, seinakell jne) ja uurib, milline see vanasti välja nägi ning mismoodi toimus areng. Rühmad koostavad eseme ajaloo kaardi. Uurimustöö tulemusel valmib kaasaegne - ökodisainitud ese (kasutada kõikvõimalikke ökoloogilisi vahendeid).

Õpitulemused: õpilane

- kavandab ja kujundab, kasutab kavandamist töö protsessi käigus ideede selgitamiseks
- leiab vormi ja funktsiooni seoseid
- loovülesandeid lahendades katsetab erinevaid tehnikaid ja materjale, kasutab sobivaid
- osaleb aruteludes ja ühistöös
- ajalooallikate tundmaõppimine
- teeb lihtsaid järeldusi visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal ja leiab seoseid nende vahel
- osaleb ühistegevuse kavandamisel
- osaleb rühmatöös.

4.9. MÕISTATUSED JA VANASÕNAD OTSESÕNU. (2 tundi)

Tegevus: Kõik õpilased valivad ühe eesti mõistatuse, kõnekäänu või vanasõna ja joonistavad täpselt nii, nagu kirjas on ning kirjutavad teksti ka pildile. Kasutab teksti kujundamisel erinevasšriftis tähti ajakirjast väljalõigatuna.

Õpitulemused: õpilane

- kavandab ja kujundab
- leiab infot erinevatest allikatest
- otsib ja leiab inspireerivaid vanasõnu ja kõnekäände hiiu keeles
- avastab ja leiab, kasutab ka Eesti rahvalauludes olevaid vanasõnu ja kõnekäände.

4.10. RAHVUSLIK LILLTIKAND; MUHU TIKAND. (3 tundi)

Tegevus: uurime rahvuslikku tikandit, muhu tikandit. Valmib omaloominguline kompositsioon; värvide segamine; mustal paberil 50x50 cm. Töödest saab ühistöö, mida eksponeerida lava tagaseinal tähtpäeval.

Õpitulemused: õpilane

- õpib tundma rahvakunstis kasutatud mustreid
- tutvumine muhu tikandi võimaluste ja reeglitega
- teab ja kujutab lilli, mida kujutatakse
- oskab segada värve ja avastada uusi värvitoone
- saab esteetilise naudingut oma tööst
- tunneb rahuldust valminud ühistööst.

4.11. FROTTAGE (frotaaztehnika) e. hõõrumise tehnikas PILDIRAAMI VALMISTAMINE (õuesõpe) (3 tundi)

Tegevus: Frotaaztehnikas tekitame huvitavaid pindu nii koduümbruse taimedest kui ka teistest tekstuursetest pindadest ja loome raami koos pildiga. Lisada ka kollaaži või maalimisega putukaid ja liblikaid. Segatehnika, milles kasutusel mitmed kunstivahendid.

Õpitulemused: õpilane

- arendab leidlikkust
- fantaasiat
- märkab ja kasutab uut, põnevat faktuuri.

4.12. ABSTRAKTNE KUNST. Tušilaigu puhumine olendiks, ja täiendamine sulejoonisega; sulg+tušš; pinnafaktuurid (must, punane, valge).

Õpitulemused: õpilane

- oskab kasutada uut tehnikat
- kasutab fantaasiat
- oskab kasutada oma töös faktuuri ja graafika võimalusi.

4.13. GEOMEETRILINE KUNST. KUBISM.

Ülesanne: luua FANTAASIAKOLETIS KUBISTLIKULT (ring, ruut, kolmnurk, ristkülik) Guašš;maal, geomeetrilised kujundid; kontrasti arvestamine pindade maalimisel. Vabalt valitud kunstivahendid. Eesti kunstnikud Arnold Akberg, Avo Kerend, Leonhard Lapin.

Õpitulemused: õpilane

- oskab nimetada kunstistiile (kubism)
- oma töös kasutada uue loomisel geomeetrilisi kujundeid
- arendab fantaasiat.

4.14. VARJU TEKKIMINE. Natuurist joonistamine. **VAIKELU** (natüürmort). Maalikunst. Tuntud maalikunstnikke Eestis.

Ülesanne: vaikelu e. natüürmordi joonistamine, varjude nägemine(omavari, langev vari). Värvide segamine. Erinevad stiilid. Eesti kunstnikud.

Õpitulemused: õpilane

- teab ja püüab kujutada nägemise abil natüürmorti
- oskab näha ja kujutada esemeid ja näha värvitoonide muutusi varjus.

4.15. PORTREE – VAIKELU. (pilt esemetest); Giuseppe Archimboldo ainetel;

VÄRVIMUUTUSED (värvipliitsiga sujuvate üleminekutega värvimine).

Ülesanne: panna kokku esemetest profiilis portree esemetest(jalatsid, puuviljad, tööriistad jne)

Värvimine sujuvate üleminekutega värvipliitsitega. Eelneb harjutustöö.

Õpitulemused: õpilane

- mõtleb ja kujutab „raamist väljas
- õpib värvipliitsi tehnikat (õun, taim).

4.16. INIMESE KUJUTAMINE ERINEVATES LIKUMISASENDITES. Inimese kujutamine – täisfiguuri ja näo proportsioonid, inimene erinevates liikumisasendites, miimika.

Ülesanne: valida teema ja kujundada figuraalne kompositsioon ning see pealkirjastada. Töö teostada guašš värvides. Valikteemad on: Ürginimeste jahitants; Pärismaalaste sõjatants; Kalevipoja või Leigri võitlus ....; Nõidade luuatants ümber ....; Indiaanlaste sõjatants jne.

Õpitulemused: õpilane

- uurib valitud teemaga seotut
- oskab luua lühijutustuse ja...
- selle ka esitada loodud pilti klassile esitledes ka pealkirjastada.

4.17. PORTREE, näo osad, miimika. **AUTOPORTREE** lemmiksõbraga(ka loom) või esemega.

„(RAHVA)PILLIMEES LAULAB HIIUMAAL”. (Laulupidude traditsioon, rahvalaulud, rahvapillid, rahvariided, tähtpäevad) **EMOTIKON, MIIMIKA.**

Ülesanne: kavandada laulev pillimees emotsionaalselt ja liikuvalt esiplaanil ja tagaplaanil (kauguses) Hiiumaale iseloomulikud hooned ja muud elemendid.

Õpitulemused: õpilane

- oskab kujutada Hiiumaale iseloomulikku
- kujutab liikuvat inimest
- teab, mis on emotikon ja mis miimika
- teab ja oskab kujutada oma töös rahvaille, rahvariideid ja muud rahvakunstile iseloomulikku õlipastelli tehnikas
- teab Eesti ja maailma portretiste.

Ülesanne: enda vaatlemine peeglist, näo osade proportsioonide võrdlemine. (Iseloomu väljendav, iseloomulikud tunnused), silma värv...).

Õpitulemused: õpilane

- oskab ennast näha ja kujutada
- mõtleb oma erilise peale
- suudab kujutada ja edasi anda liigutuste, miimikaga emotsiooni
- kasutab õlipastelle.

4.18. PILTKIRI. Vana Egiptus. Egiptuse perspektiiv.

Ülesanne: on koostada lühike kiri, kus sõnade asemel on neid tähistavad lihtsustatud pildid või märgid.

Töö värvi -või viltpliiatsitega.

Õpitulemused: Õpilane

- leiab lahendusi, kuidas lihtsustatult sõnu kujutada
- mõtleb kirja tekkimise kujunemise peale.

4.19. PINNALAOTUS; mõõtmise joonlauaga, sirkli kasutamine. Karbi kujundus.

Ülesanne: karbi pinnalaotuse joonestamine ja kujundamine OP-ornamendiga (must-valge)

4.20. OMA NIME KUJUNDAMINE ruumiliselt, (fantaasiakiri) optiliste võtetega ja kasutades ka värve omal valikul.

Ülesanne: on kujutada oma nimi ruumiliselt, kasutades ni vaba joont, kui ka sirklit ja joonlauda.

Alusšablooniks võtta oma käe kuju. Kasutada nii vilt-, kui ka värvipliiatseid.

Õpitulemused: õpilane

- püüab luua ruumilisust
- kasutab joonlauda, sirklit.

4.21. KOOMIKS: Ülesandeks luua koomiks teemal „MINU SUVESEIKLUSED HIIUMAAL (VÕI MUJAL MAAILMAS)“ koos esitlusega klassis. Tuntud koomiksitate meeldetuletus, ülevaade.

Ülesanne: luua koomiks ühest (kahest) olukorrast suvisel Hiiumaal (või mujal). Tööl olgu pealkiri suuremalt, kujundatult ja lool algus, põhitegevus ja lõpplahendus.

Kasutada värvi- ja viltpliiatseid.

4.22. SKULPTUUR. Isekõvastuvast savist skulptuuri loomine „(rahva)PILLIMEES (naine)

LAULAB” (pisiplastiline skulptuur). Skulptuuri loomisel kasutatavad materjalid ja töötlemisviisid, otstarbe järgi jaotamise viisid.

Laulupidude traditsioon, rahvalaulud, rahvapillid, rahvariided, tähtpäevad, skulptuurid, mis on loodud tuntud rahvakunstiga seotud tegelastest Eestis. Ülesandeks on kavandada laulev pillimees emotsionaalselt ja liikuvalt. Proportsioonide jälgimine ja võrdlus (vanuseliselt – täiskasvanud, lapse pikkus erinevas vanuses).

Õpitulemused: õpilane

- teab skulptuuri loomise viise, materjale ja jaotust
- oskab nimetada Eesti skulptuure ja skulptoreid (ka Hiiumaal)
- suudab modelleerida liikuvat inimest
- oskab modelleerida pisiplastikas
- kujutab liikuvat inimest
- teab ja oskab kujutada rahvapäile, rahvariideid ja kuud rahvakunstile iseloomulikku.

4.23. PAPIRÜKIS graafiline töö „(RAHVA)PILLIMEES LAULAB HIIUMAAL”.

Laulupidude traditsioon, rahvalaulud, rahvapillid, rahvariided, tähtpäevad, kliše, tõmmis, autoritiraaz.

Ülesanne: kavandada laulev pillimees emotsionaalselt ja liikuvalt esiplaanil ja tagaplaanil (kauguses) Hiiumaale iseloomulikud hooned ja muud elemendid.

Õpitulemused: õpilane

- oskab kujutada Hiiumaale iseloomulikku
- kujutab liikuvat inimest
- teab ja oskab kujutada rahvapäile, rahvariideid ja kuud rahvakunstile iseloomulikku.

4.24. VARJUD KOOPAS. „RÖÖVLID RAHA JAGAMISHOOS”.

Ülesanne: kujutada röövleid koopas küünla või tõrviku valgel röövitud saaki jagamas. Luline on

kujutada kompositsioonis emotsioone, miimikat, jälgida keha ja näo proportsioone, valguse ja varju mängu; värvi muutumine hämaras (hallid, pruunid toonid).

Õpitulemused: õpilane

- oskab ja julgeb kasutada õpitud teadmisi loo jutistamisel ja seda kaaslastega jagada.

4.25. ÜRGAJAKUNST (praktiline töö: koopamaalide ainetel), (piltkiri), Kreeka kunst (prakt. tööd: olümpiamängud, amfora vaas), Rooma kunst (prakt. töö: colosseum või veejuhe). Muuseumi või näituse külastus. Üks kord õppeaasta jooksul külastatakse muuseumi ja/või näitust ja teostatakse praktiline töö või uurimus, essee jne.

4.26. KUNSTILIIGID (arhitektuur, skulptuur, maal, graafika, tarbekunst) ja tehnikad ning põhilised materjalid, kunstnikud.

Ülesanne: lahendada kunstiga seotud mõistetega ristsõna.

Õpitulemused: õpilane

- kordab õppeaasta jooksul õpitud kunstitermineid.